

2.8

ALAVIESKAN KUNNAN VESIHUOLTOLAITOKSEN TOIMINTAKERTOMUS 2025

Vesihuoltolaitos käsittää vesilaitoksen ja viemärlaitoksen.

1. YLEISTÄ

Tehtävä

Alavieskan kunnan vesihuoltolaitoksen tehtävänä on huolehtia vesihuoltolain mukaisesti toiminta-alueensa vesihuollosta, joka sisältää veden johtamisen talousvetenä käytettäväksi sekä jätevesien pois johtamisen.

Toiminta-ajatus

Vesihuoltolaitoksen tehtävänä on toimittaa kuluttajien käyttöön mahdollisimman häiriöttömästi Sosiaali- ja terveysministeriön asetuksen 683/2017 mukaista talousveden laatuvaatimukset ja laatuvaatimukset täyttävää talousvettä. Vesihuoltolaitoksen tehtävänä on myös jäteveden vastaanotto ja poisjohtaminen ilman ympäristöhaittoja.

Toimielimet

Vesihuoltolaitosta johtaa ja valvoo Alavieskan tekninen lautakunta.

2. ORGANISAATIO JA TOIMINTAYMPÄRISTÖ

Vesihuoltolaitos toimii omana tulossyksikkönään vuodesta 2020 lähtien. Henkilöstöön kuuluu infrapäällikkö, asiakaspalveluvastaava ja kaksi vesihuoltotyöntekijää. Työntekijät huolehtivat myös kunnan teknisen toimen muista työtehtävistä. Laskutuspalvelua hoitaa asiakaspalveluvastaava.

Vesihuoltotyöntekijöiden toimenkuvaan kuuluvat Alavieskan alavesisäiliön, Taluskylän alavesisäiliön, Kähtävän ja Kortteen paineenkorottamoiden sekä Merijärven ja Metsäkylän mittakaivojen käyttö- ja kunnossapitotehtävät, vesijohtoverkoston ja viemäriverkoston käyttö- ja kunnossapitotehtävät sekä vesimittareiden toimittaminen, asennus ja luenta.

Vesihuoltolaitoksen ja kiinteistönhoidon päivystys on hoidettu työajan ulkopuolella klo 15:30 – 7:00 yhteispäivystyksenä, jolloin päivystysvuorossa oleva työntekijä vastaa yksin samalla kummankin toimialueen päivystyksestä ja hälyttää tarvittaessa lisävoimia. Päivystäjä vastaa numerosta 044 5395 295. Yhteystiedot ovat myös kunnan [www-sivuilla www.alavieska.fi](http://www.sivuilla.www.alavieska.fi).

Vesihuoltolaitoksen toiminta-alue sijaitsee Alavieskan kunnan alueella. Asemakaava-alueella asukkaat kuuluvat myös viemäroinnin piiriin. Toiminta-alueella asuu noin 2400 asukasta.

3. TALOUSVESILAITOS

3.1 Valvonta ja valvontatutkimusohjelma

Terveysturvallisuuslain (763/1994) 5 luvussa määritellään talousvesi ja mikä ei ole talousvettä. Talousvettä käytetään juomavetenä ja erilaisiin kotitaloustarkoituksiin sekä erityisesti maataloudessa. Laissa säädetään myös talousveden laadusta ja valvonnasta. Talousvetenä käytettävän veden on oltava terveydelle haitatonta ja tarkoitukseensa soveltuvaa. Veden käsittelyssä tai jakelussa käytetyistä aineista tai laitteissa käytetyistä materiaaleista ei saa joutua talousveteen epäpuhtauksia suurempia määriä, kuin niiden käyttötarkoituksen mukaan on tarpeellista, eivätkä ne saa vaarantaa talousveden laatuvaatimusten täyttymistä.

Muita veden laatuun ja valvontaan liittyviä säädöksiä on terveysturvallisuuslain muutoksessa (441/2000), terveysturvallisuusasetuksessa (1280/1994) sekä säteilylaissa (592/1991). Veden laadun ja valvontatutkimusohjelman tulee täyttää sosiaali- ja terveysministeriön asetuksen 683/2017 mukaiset vaatimukset. Vesihuollon työntekijöiltä ja esimiehiltä vaaditaan voimassa olevat Valviran vesityökorttikoulutukset vesilaitoksessa ja vesijohtoverkostossa tapahtuvaan työskentelyyn.

Alavieskan kunnan vesihuoltolaitoksen valvontatutkimusohjelma on uusittu vuonna 2021 ja otettu käyttöön vuoden 2022 alusta. Ohjelman päivitti Ramboll Oy. Ohjelma päivitetään jälleen vuonna 2026. Veden laatua seurataan näytteenotto-ohjelman mukaan. Vesinäytteet otetaan viidestä ennalta määrätystä kohteesta. Talousveden laadun valvonnan pääpaino on viranomaisvalvonnassa. Verkostovesien näytteet otetaan alavesisäiliöiltä. Terveysturvallisuus valvonta ottaa molemmat sekä käyttötarkkailu- että viranomaisvalvontanäytteet.

Käyttötarkkailuun kuuluvat laitoksen huolto- ja tarkkailutoimenpiteet kuten toiminnallinen tarkkailu, jakeluverkoston kunnon tarkkailu sekä käyttäjien tyytyväisyyden arviointi. Huolto- ja tarkkailutoimenpiteet kirjataan laitosten käyttöpäiväkirjaan. Vesinäytteiden tutkimustulokset arkistoidaan. Näytteenottojen lisäksi vesilaitokselle tehdään valvontasuunnitelman mukainen tarkastus joka toinen vuosi. Viimeisin tarkastus on tehty vuonna 2024 joulukuussa.

Tutkimuslaitoksen kemisti määrittää vesinäytteen mikrobiologiset määritykset ja fysikaalis-kemialliset määritykset. Mikrobiologiset määritykset ilmaisevat terveydelle haitallisten bakteerien määrän ja fysikaalis-kemialliset määritykset kemiallisten aineiden pitoisuudet vesilitrassa milli- tai mikrogrammoina eli tuhannesosa- tai miljoonasogrammoina. Näiden lisäksi vedestä tutkitaan haju, maku, happamuus, sähkönjohtavuus, torjunta-aineet ja väriluku. Näille kaikille määrityksille on annettu raja-arvot (STM 1352/2015).

3.1.1 Veden laatu vuonna 2025

Vuonna 2025 Alavieskan kunnan vesinäytteiden laadun on tarkastanut Ylivieskan yhteistoiminta-alueen ympäristöterveysviranomaisen. Vesinäytteet täyttivät tutkituilta ominaisuuksiltaan asetetut laatuvaatimukset ja laatuavoitteet. Niissä ominaisuuksissa, joille ei asetettu raja-arvoja, ei todettu epätavallisia muutoksia. Vedessä ei ollut koliformisia bakteereita eikä *Escheria coli* -bakteereita. Alavieskan veden happamuus oli keskimäärin 7,95 pH. Happamuutta valvotaan säännöllisellä tarkkailulla. Talousvesi desinfioidaan ultraviolettivalolla Alavieskan alavesisäiliöillä sekä Taluskylän alavesisäiliöillä.

3.2 Veden hankinta

Alavieskan talousveden toimittaa osakaskuntien omistama tukkuvesiyhtiö Vesikolmio Oy. Vesikolmio Oy:n runkojohto kulkee Alavieskan läpi. Alavieskaan on mahdollista ottaa talousvettä joko Ylivieskan suunnalta tai vaihtoehtoisesti Kalajoen suunnalta. Alavieskalla ei ole omaa vedenottamoita. Vuonna 2025 Alavieskaan toimitettiin 233 921 m³ talousvettä, josta vuotovedeksi meni 60 053 m³. Vuotovedellä tarkoitetaan vettä, joka johdetaan verkostoon, mutta ei päädy laskutetuksi kulutukseksi. Vuotovesi koostuu useista eri osatekijöistä, joista kaikki eivät ole putkirikkoja. Näitä ovat mm. verkoston huuhtelu, palontorjunta, paineenalennus- ja varoventtiilien purkaukset sekä jäätyneen estämisen takia tehdyt juoksutukset. Alavieskaan toimitettu vesi on puhdasta pohjavettä, joka käsitellään kalkkikivellä sekä desinfioidaan UV-sterilisaattorilla pohjavesipumppaamoissa, lisäkemikaaleja ei käytetä.

3.3 Veden käsittely ja jakelu

Alavieskaan tuleva talousvesi desinfioidaan UV-sterilisaattorilla alavesisäiliölaitoksissa. Lisäksi kunnan alueella verkoston painetta pidetään yllä paineenkorottamoilla, jotta saadaan kompensoitua verkostosta ja korkeuseroista aiheutuvat painehäviöt. Talousvesiverkoston painetta ja virtaamia seurataan jatkuvasti reaaliaikaisesti valvomosta käsin. Alavieska otti käyttöönsä uudenaikaisen valvomon vuonna 2020. Alavieskan vesilaitosten automaatiota uusittiin ja kehitettiin edelleen vuonna 2024, samalla valvomon toimintavarmuutta ja säädettävyyttä lisättiin uusimalla ohjainlogiikoita ja uusimalla valvomo-ohjelmistoa. Vuonna 2024 erityisesti kyberturvallisuutta parannettiin. Vuonna 2025 valvomoon ja ohjelmistoon ei tehty investointeja, mutta vuonna 2026 ja 2027 on suunnitelmassa päivittää Taluksen alavesisäiliön laitteistoa ja ohjelmistoa ja Kortteen paineenkorotusasemalle hankitaan toinen taajuusmuuntaja sekä Kortteen ohjainlogiikkaa myös päivitetään.

3.4 Verkosto

Vesijohtoverkoston pituus on Alavieskassa 213 km, joka on muoviputkea. Verkosto on rakennettu pääosin 1970- ja 1980-luvuilla. Verkostossa on ollut 17 vuotoa vuoden 2025 aikana. Vuonna 2025 vuotovesiprosentti oli 25,7 %. Vuonna 2025 vuotokohteet lisäntyivät 11 vuodella edellisen vuoden kuuteen vuotoon verrattuna. Lisäsaneerauskohteita tullaan kartoittamaan edelleen vuoden 2026 aikana.

Verkostoa ei laajennettu vuonna 2025, muutamia tonttiputkia lukuun ottamatta.

Vesimittareita on vaihdettu edelleen etäluettaviin Kamstrup Oy:n toimittamiin mittareihin suunnitelman mukaisesti, tämä tuo tehokkuutta laskutusprosessiin. Tulevina vuosina mittareiden vaihtoa jatketaan. Suurin osa mittareista on etäluettavia (917 kpl) ja liittymäsopimuksia vesilaitoksella on 1303 kpl.

4. VIEMÄRILAITOS

Alavieskan kunnalla oli aiemmin Eskolantien päässä oma jätevedenpuhdistamo. Kun Alavieska liittyi Vesikolmion keskuspuhdistamoon, niin Alavieskan puhdistamo purettiin ja paikalle rakennettiin tasausallas ja jäteveden siirtopumppaamo. Edelleen Alavieska liitettiin vuonna 2018 Vesikolmion rakentamaan siirtoviemäriin, joka rakennettiin Alavieskan pohjoispuolelle. Molemmat siirtolinjat ovat yhä käytössä vuonna 2025.

4.1 Jäteveden käsittely ja lietteiden vastaanotto

Kotitalouksien sako- ja umpikaivoliete toimitetaan yksityisasiakkaiden toimesta pumpputolla Vesikolmion siirtolinjapumppaamoon Akannevalle, jossa liete välpätään ja pumpataan eteenpäin siirtoviemäriin.

4.2 Jäteveden johtaminen ja verkosto

Viemäriverkoston pituus toiminta-alueella on noin 18 km. Putkimateriaali on pääasiassa muovia. Betoniviemäreitä on saneerattu pätkäsujutuksella. Viemäriveresi ja yhdyskuntalietteet toimitetaan siirtoviemäriä pitkin Vesikolmion Kalajoen keskuspuhdistamolle. Vesikolmion puhdistamolle johdettiin 180 130 m³ jätevettä Alavieskasta vuonna 2025, mikä on 4922 m³ enemmän kuin vuonna 2024. Viemäriverkoston saneerausta jatkettiin VUOVE-tutkimuksessa löytyneiden viallisten kaivojen korjauksilla sekä näiden yhteydessä löydettyjen betoniputkien muovittamisella.

5. TOIMINNALLISET TUNNUSLUVUT

Talousvesi	Tot 2025
Veden osto m ³	285 030
Veden myynti Merijärvelle	15 989
Veden myynti Vesiosuuskunta Valkeavedelle	35 120
Veden myynti kunnan alueella m ³	173 868
Vuotovesiprosentti %	25,7
Jätevesi	
Käsittelyyn toimitettu jätevesi m ³	180 130
Laskutettu jätevesi m ³	43 008
Vuotovesiprosentti %	76,1
Henkilöstön lukumäärä	2

6. VESIHUOLTOLAITOKSEN TALOUSARVION TOTEUMA

Vesilaitos., Viemärlaitos.

	tilinpäätös 2024	tilinpäätös 2025	Talousarvio + muutokset	Käyttö-%
Myyntituotot	559 513	735 692	697 500	105
Muut toimintatuotot	2 341	1 746	340	514
TOIMINTATUOTOT YHTEENSÄ	561 854	737 438	697 840	106
Henkilöstökulut	-91 029	-115 181	-101 427	114
Palvelujen ostot	-364 047	-422 046	-299 376	141
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-211 231	-224 293	-183 650	122
Muut toimintakulut	-4 956	-4 815	-5 732	84
TOIMINTAKULUT YHTEENSÄ	-671 263	-766 334	-590 184	130
Poistot ja arvonalentumiset	-38 053	-38 766	-39 464	98
TILIKAUDEN TULOS	-146 719	-67 212	68 192	-99

7. UUDET LIITTYMÄT TOIMINTAVUODEN AIKANA

Toimintavuoden 2025 aikana uusia liittymiä tuli seuraavasti:

Talousvesiliittymä: 4

Jätevesiliittymä: 0

Siirtoviemäri liittymä: 0

8. KÄYTTÖVEDEN JA JÄTEVEDEN LIITTYMIS- JA KÄYTTÖMAKSUT VUONNA 2025

Liittymismaksu talousvedelle on vuoden 2018 kunnanvaltuuston päätöksen mukaisesti ollut uusille omakotirakentajille ilmainen vuonna 2025.

Liittymismaksu keskimäärin €/vesi	Liittymismaksu €/viemärointi kaava-alue	Liittymismaksu €/viemärointi toiminta-alue ul- kopuolella	Liittymismaksu yh- teensä keskimäärin €
1100	1009	8500	2109

Rakennusaikaisesta vedestä ei peritä maksua.

Käyttömaksut 2025

Asuinkiinteistöt ja niihin vesihuollon suhteen rinnastettavat kiinteistöt:

Vesi €/m ³ (alv 0 %)	Vesi €/m ³ (sis. alv)	Jätevesi €/m ³ (alv 0 %)	Jätevesi €/m ³ (sis. alv)
1,30	1,63	3,77	4,73

Lisäksi vesimittarimaksut talousvedelle ja jätevedelle seuraavasti:

Perusmaksut omakotitalo 20 mm mittari, €/kk		
	alv 0 %	verollinen 25,5 %
TALOUSVESI	7,3	9,16
JÄTEVESI	4,97	6,24

Perusmaksut rivitalo, paritalot 20 mm mittari, €/kk		
	alv 0 %	verollinen 25,5 %
TALOUSVESI	3,25	4,08
JÄTEVESI	2,1	2,64

Perusmaksut suuremmat kuin 20 mm mittari, €/kk		
	alv 0 %	verollinen 25,5 %
TALOUSVESI	34,53	43,34
JÄTEVESI	9,97	12,51

Muut maksut

Perintäkulut	5,00 € sis. alv
Vesimittarin luentamaksu	23,00 € sis. alv
Tarkistusmaksu	75,00 € sis. alv
Taloventtiilin avaus tai sulk	60,00 € sis. alv